

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет економічний

Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Облік і оподаткування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування,
Протокол № 9 від 23 грудня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА
Викладач (-і)	Баланюк І.Ф., д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування
Контактний телефон викладача	+38(050)3733282
Е-mail викладача	ivan.balamiuk@pnu.edu.ua
Статус дисципліни	вибіркова
Курс /семестр	3/1
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції: очн. – 16; заоч. – 6. Семінарські: очн. – 14; заоч. – 4. Самостійна робота: очн. – 60; заоч. – 90.
Формат дисципліни	Очний та заочний
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/3642
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій

2. Анотація до курсу

Дисципліна «Облікова політика» спрямована на формування у студентів системи знань, умінь і навичок з методології, методики та інструментарію формування і застосування основних положень визнання активів, зобов'язань і капіталу, а також доходів, витрат і фінансових результатів, які будуть прийнятними для складання фінансової та інших форм звітності і допоможуть прийняти обґрунтовані управлінські рішення.

3. Мета та цілі курсу

Метою дисципліни є вивчення методологічних принципів та правових за- сад формування облікової політики підприємства.

Предмет облікової політики охоплює теорію, методологію, технологію, організацію обліку. Теорія облікової політики включає принципи обліку, наукові положення, побудова інформаційної системи, визначення предмета обліку, методів збирання й оброблення даних. Методологія обліку передбачає процедури отримання первинних даних, оцінки ресурсів, ведення рахунків, нарахування амортизації, тощо. Технологія оброблення даних включає: план рахунків; форми обліку; рух документів; організацію внутрішнього контролю; порядок ведення реєстрів, відомостей, проведення інвентаризації; складання звітів. Організація обліку передбачає визначення структури бухгалтерії, централізовану та децентралізовану системи оброблення даних, розроблення робочих інструкцій для працівників бухгалтерії, графіків документообігу, внутрішніх стандартів, комунікаційні зв'язки бухгалтерії з іншими відділами та службами.

Основними цілями дисципліни є вивчення та вмiле практичне застосування чинного законодавства України для формування і дотримання облікової політики підприємства в процесі організації ведення бухгалтерського обліку активів, власного капіталу і зобов'язань підприємства та формування і надання бухгалтерської звітності.

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати:

- діюче чинне законодавство в Україні щодо організації обліку та звітності стану і зміни стану активів, власного капіталу і зобов'язань підприємства;
- конкретні різновиди методики бухгалтерського обліку господарських засобів і джерел їх утворення;
- різноманітні форми ведення бухгалтерського обліку, в яких проводиться реєстрація процесів господарської діяльності і господарських операцій;

– техніку ведення бухгалтерського обліку та формування звітності.

вміти:

– формувати облікову політику підприємства з урахуванням специфіки, галузі діяльності, управлінської мети та завдань підприємства.

Після вивчення початкової дисципліни студент повинен оволодіти такими комунікаціями:

здатність працювати у середовищі підприємства з виконанням професійної та організаційної роботи з людьми, зайнятих бухгалтерським обліком у самій бухгалтерії та пов'язаних з нею службах (комірники, керівники структурними підрозділами, бригадири тощо).

Вивчаючи навчальну дисципліну студент набуває автономності та відповідальності, що проявляється у такому:

здатність пристосовуватись до нових ситуацій як результат розуміння варіантності облікових рішень і методик;

турбота про якість є наслідком усвідомлення важливості облікової політики підприємства для прийняття рішень різними групами користувачів;

здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності;

відповідальність за розвиток професійного знання і практики дослідницької роботи.

4. Результати навчання та компетентності

Результати навчання:

ПРО2. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПРО3. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПРО4. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПРО5. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПРО6. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

ГПРО7. Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

ГПРО8. Аналізувати розвиток систем, моделей і методів бухгалтерського обліку на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві.

Компетентності:

Інтегральна компетентність.

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку, аудиту та оподаткування або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність працювати в команді.

ЗК04. Здатність працювати автономно.

ЗК05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
 ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
 ЗК07. Здатність бути критичним та самокритичним.
 ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
 ЗК11. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій.
 ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
 ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахові компетентності:

СКО3. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.
 СКО4. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.
 СКО6. Здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.
 СКО7. Застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості.
 СКО8. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.
 СКО9. Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування.
 СКО10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.
 СКО11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

5. Організація навчання

Обсяг курсу – 90 год.			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
		очн.	заоч.
лекції		16	6
практичні		14	4
самостійна робота		60	80
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни
I	071 Облік і оподаткування	третій	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема, план	Кількість годин					
	лекція		практичне заняття		самостійна робота студента	
	ден.	заоч.	ден.	заоч.	ден.	даоч.
Тема 1. Нормативні та методологічні засади формування облікової політики підприємства	2	2	2	2	8	10

Тема 2. Порядок розроблення, оформлення та затвердження облікової політики підприємства	2		2		8	10
Тема 3. Облікова політика підприємства необоротних активів	2		2		8	10
Тема 4. Облікова політика підприємства щодо обліку оборотних активів	2	2	2		8	10
Тема 5. Методичні підходи до обґрунтування облікової політики з обліку витрат та формування собівартості	2		2		8	10
Тема 6. Особливості формування облікової політики підприємств малого бізнесу (суб'єктів малого підприємництва)	2		2		8	10
Тема 7. Облікова політика підприємства щодо узагальнення даних для складання звітності	2	2	1	2	6	10
Тема 8. Організаційні аспекти формування облікової політики підприємства	2		1		6	10
Разом	16	6	14	4	60	80

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	100 балів: 100 протягом семестру, залік виставляється на підставі поточних оцінок за всі форми контролю. Зараховано – “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; Зараховано – “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках; Зараховано – “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки; Незараховано – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами. Накопичення балів студентом під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні: – практичні, поточне оцінювання (30 %); – самостійна робота (30 %); – індивідуальне завдання (40 %); Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті (студент повинен отримати три і більше оцінок) шляхом виконання
---	--

	завдань, отриманих в процесі навчання. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за практичні заняття 30 балів. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Якщо студент пропустив заняття (лекційні чи практичні) без поважної причини та без відома викладача – він зобов'язується відпрацювати їх. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.
Вимоги до письмових робіт	При виконанні письмових робіт до індивідуального завдання, студент має детально розписувати його результати. Індивідуальні завдання включають підготовку: положення чи наказу про облікову політику.
Практичні заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття пов'язують теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачають попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичні враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.
Допуск до підсумкового контролю	Максимальну оцінку 100 балів студент отримує протягом семестру.
Самостійна робота	Самостійна робота охоплює теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять. Їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою, а також виконання завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу. Загальний обсяг годин самостійної роботи студента, що відводиться на вивчення дисципліни «Облікова політика» складає: денна 60 год. заочна 80 год. Студентам пропонується виконання завдань, що розміщені у системі дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://d-learn.pro/developer/course/view/3642). Згідно графіку навчального процесу в період контролю за самостійною роботою студент проходить тестування на платформі дистанційного навчання.
Методи навчання	Наочні методи навчання – ґрунтуються на візуальному сприйнятті інформації для полегшення вивчення навчального матеріалу (використання ілюстрацій, презентацій). Інтерактивні методи навчання – ґрунтуються на принципі зворотного зв'язку, коли здобувач освіти отримує відповіді, зауваження та поради щодо певної проблематики від викладача чи одногрупників; коли здобувачі освіти взаємодіють між собою, а викладач виступає координатором та наставником, а також стежить за дотриманням навчальних та етичних норм. Практичні методи навчання – передбачають виконання завдань, які спрямовані на розвиток навичок і практичного застосування знань. Інноваційні методи навчання – поєднують інтерактивні та комп'ютерні технології. Серед інноваційних методів навчання використовуються: компетентісний метод, проєктно-дослідницький метод, використання інформаційно-комунікаційних технологій. Методи дистанційного навчання – базуються на використанні інформаційних технологій, в т.ч. університетської авторської системи дистанційного навчання (https://d-learn.pnu.edu.ua), платформ для

організації відеоконференцій: Zoom Video Communications.

7. Політика курсу

Студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання у визначений для контролю самостійної роботи період згідно графіку навчального процесу.

Академічну заборгованість студент здає відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання он-лайн тестування.

Вживати їжу та напої під час занять в аудиторії забороняється (крім води або за медичними показаннями).

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному форматі відповідно до встановлених університетом правил.

Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а "нб" округляється.

Індивідуальні завдання виконуються студентом відповідно до встановлених викладачем вимог.

8. Ресурсне забезпечення

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>.

2. Податковий кодекс України : Закон від 02.12.2010 № 2755-VI / остання редакція від 28.11.2023, чинний. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

3. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. URL: http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/natsionalni-polozhennystandardibukhgalterskogo-obliku?app_id=24

4. Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затверджена наказом Міністерства України від 30.11.99 р. № 291 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0970-09>.

5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 09.12.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text>

6. Бухгалтерський облік: теорія та практика. навч. посіб. / В.Я. Басараб, І.Ф. Баланюк, Д.І. Шеленко, Л.С. Сас, О.О. Григорів. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2023. 286 с.

7. Фінансовий облік: навчальний посібник : [для студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти] / за ред. І. Ф. Баланюка, Н. І. Пилипів, Т. М. Гнатюка та колективу авторів. Електронне видання. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 650 с.

8. Басараб В.Я., Баланюк І.Ф., Якубів В.М., Шеленко Д.І. Бухгалтерський облік: у схемах і таблицях. Навчальний посібник. Івано-Франківськ: Симфонія фор- те, 2019. 240 с.

9. Верига Ю.А., Кулик В.А., Ночовна Ю.О. Іванюк С.Ю. Облікова політика підприємства: навч. посіб. Полтава: ПУЕТ "ЦУЛ", 2015. 310 с.
10. Сас, Л., Баланюк, І., Шеленко, Д., Василюк, М., Матковський, П., Гнатишин, Л. (2023). Міжнародні стандарти фінансової звітності в обліковій системі України. *International financial reporting standards (IFRS) in the accounting system of Ukraine. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(48), 78–90. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3952> <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3952>
11. Прядко О., Шеленко Д., Івасик С. Сутність та законодавче регламентування облікової політики. *Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення: мат. І Міжнар. наук.-практ. конф. (20 жовтня 2021 р. м. Бережани). Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2021.*
12. Баланюк І.Ф., Шеленко Д.І., Надворняк Я.М. Законодавче регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні: експрес-огляд новацій. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. Вип. 29. Ч. 2. 2018. С. 143-145.
13. Баланюк І.Ф., Шеленко Д.І., Іванюк Т.Л., Жовнір І.В., Банашкевич Т.П. Формування обліку фінансових результатів у підприємствах. *Вісник Прикарпатського університету. Економіка*. Вип. XIV. 2019. С. 179–186.
14. Обліково-аналітичне забезпечення управління затратами в птахівництві: монографія Шуст О.А., Мельник С.І., Свиноус І.В., Баланюк І.Ф. та ін.: з ред. О.А. Шуст. Біла Церква: ПрАТ Білоцерківська книжкова фабрика, 2021. 316 с.
15. Баланюк І.Ф., Василюк М.М., Гнатюк Т.М., Кузьмін Т.Л., Шкроміда В.В. Облікові аспекти цільового фінансування в контексті управління грантовою діяльністю закладів вищої освіти. *Ефективна економіка*. 2024. № 12. <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5323/5376> DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.12.8>
16. Шкроміда В.В., Баланюк І.Ф., Кузьмін Т.Л., Гнатюк Т.М. Імперативи формування облікової системи для ефективного управління витратами маркетингової діяльності підприємства. *Сталий розвиток економіки*. № 4 (51), 2024. С. 116-120. <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1090> DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-16>
17. Баланюк І.Ф., Тижбір Н.З. Грантова підтримка суб'єктів господарювання та її обліково-аналітичне забезпечення як інструмент стабілізації соціально-економічного розвитку територіальних громад // *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки"*. 2024. № 10. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-10-10394>
18. Баланюк І.Ф., Кузьмін Т.Л., Бойчук Т.Р., Смушак М.В. Обліково-аналітичне забезпечення та економічний контроль розрахунків із оплати праці персоналу підприємства із застосуванням цифрових технологій й управління грантовою діяльністю. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2024. Вип 20. Т.2. С. 325-335. <https://doi.org/10.15330/apred.2.20.325-335>
19. Баланюк І.Ф., Лиско О.В., Лиско В.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробництва та їх економічний контроль // *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2024. № 9. <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2024-9-10339>
20. Баланюк І.Ф., Сас Л.С., Кузьмін Т.Л., Смушак М.В. Цифрові технології обліково-аналітичного забезпечення та економічного контролю аутсорсингової й консалтингової діяльності підприємств. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. Том 1. Вип 20 (2024). С. 363-371. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.20.363-371>
21. Баланюк І.Ф., Іваночко Б.Р. Матеріально-технічне забезпечення підприємств як складова інвестиційної діяльності територіальних громад. *Наукові інновації та передові технології*. 13(27). 2023. С. 436-445. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-13\(27\)-436-445](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-13(27)-436-445)
22. Sas L., Balaniuk I., Shelenko D., Vasylyuk M., Matkovskyi P., Hnatyshyn L. International financial reporting standards (ifrs) in the accounting system of Ukraine. *Фінансово-*

кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. Том 1 (48), 2023. р. 78-90. **(Web of Science)**. *Міжнародні стандарти фінансової звітності в обліковій системі України*. <https://fkf.net.ua/index.php/fkf/article/download/3952/3745>

23. Баланюк І.Ф., Іванюк Т.Л. Автоматизація бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю як фактор успішної діяльності компаній // *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2022. №9. С. 8-11.

24. Баланюк І.Ф., Іванюк Т.Л. Застосування цифрових технологій в консалтингу з обліку і оподаткування. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий журнал*. Івано-Франківськ :Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022. Вип. 18. Т. 2. С. 8-15.

25. Левандівський О.Т., Черневий Ю.І., Баланюк І.Ф., Свиноус І.В. Банківське кредитування в обліковій політиці землекористувачів аграрного сектору економіки України. *Інноваційна економіка*. 2022. № 1[90]. С. 5-11.

26. Humeniuk M., Shelenko D., Kovalchuk N., Balaniuk I., Kozak-Balaniuk I. (2021). The impact of innovation on the structure of the assets of the enterprises. *Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, Vol. 31(4), 2022 p. 93-115. **SCOPUS. Q3**. *Вплив інновацій на структуру активів підприємства*. https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicStudies/2022/2022-4/06_Humeniuk.pdf.

27. Баланюк І.Ф., Григорів О.О., Іванюк Т.Л. Організація обліку і контролю готової продукції підприємства. *Інноваційна економіка*. 2020. № 2 [82]. С. 157-163.

Професор _____ Баланюк І. Ф.